

Metlan myyrätutkimus avuksi metsäammattilaisille ja jokamiehelle

Metla/Osso Huru

METLA

metsä · tieto · osaaminen · hyvinvointi

Metlan myyrätutkimus avuksi metsäammattilaisille ja jokamiehelle

Myyrä taiheuttavat kannanvaihteluiden huippuvaiheissa erittäin huomattavia tuhoja metsätaloudelle. Myyrät ovat erityisesti metsän uudistusalojen ja pellonmetsitysten ongelma. Pahimmassa tapauksessa ne tuhoavat kokonaan uuden taimikon. Pahoina tuhovuosina vahinkojen arvo voi olla useita miljoonia euroja.

Peltomyyrä

aiheuttaa valtaosan kaikista myyrätuhoista. Metsämaalla se tekee tuhonsa pääasiassa talven aikana nakertamalla puun kuorta lumen alle jääneessä rungon osassa, mutta pellonmetsityksissä suurin osa tuhoista voi tapahtua jo kesällä. Heinittyneillä hakkuualoilla ja metsityillä pelloilla se aiheuttaa tuhoja kaikilla pääpuulajeilla. Herkimpiä lajeja ovat koivu ja mänty.

Metsämailla tuhoja syntyy eniten huippukesää seuraavana talvena juuri ennen romahdusta. Tuhoja voi kuitenkin ilmetä jo vuotta aiemmin nousu- ja huippukesien välisenä talvena. Kuoren syönnistä seuraa taimen kuolema, jos syönnös ulottuu rungon ympäri. Lievemmat syöntijäljet kyleistyvät aikaa myöten, mutta puuhun voi jäädä piilevä vika. Erityisesti koivun taimiin iskeytyy helposti sienitauteja, kun suojaava kuori on poissa. Pienen taimen runko voi myös kuivua syöntikohdassa, mikä heikentää puun kestävyttä. Tuuli ja lumi katkovat herkemmin tällaisia taimia.

Metsämyyrä

on erikoistunut havupuiden taimien latvasilmujen syöntiin, jopa 4 m pitkistä männyn ja kuusen taimista. Usein se kaluaa myös uusien kasvainten kuorta. Latvan kärkisilmujen tuho häiritsevät latvuksen kehitystä. Männyllä kärkisilmun tuho johtaa latvanvaihtoon, mikä jättää rungon sisälle laatuviian. Lisäksi monilataisuus hidastaa kasvua. Kuusi selviää latvavioituksesta vaihtelevammin. Kuuselle vioittunut latvakasvain voi korvautua vioituskohdan alapuolelta kasvuun lähtevästä leposilmusta., mutta yhtä usein latvatuho johtaa monilataisuuteen.

Metsämyyrä aiheuttaa ärhäkkää myyräkuumetta

Myyräkuumeen aiheuttaa metsämyyrien kantama ja levittämä Puumala-virus, joka tarttuu ihmisiin hengitysteitse metsämyyrien eritteiden saastuttaman pölyn välityksellä. Myyrähuippuun liittyy metsämyyrien hakeutuminen syksyllä ja alkutalvella ulkorakennuksiin ja mökkeihin, mikä lisää myyräkuumeen tartuntariskiä. Jos nimenomaan haluaa karttaa myyräkuumetta, kannattaa välttää pölyäviä töitä liiteteissä ja ulkorakennuksissa; hengityssuojaintakin voi käyttää. Mökkisiivoukset kannattaa tehdä alkukesällä, kun virusta kantavia myyriä on vielä vähän, ja mieluummin märällä rätilällä – pölynimu räjäyttää viruspölyn liikkeelle.

Kuvat: Metla/Erkki Oksanen

Lapinmyyrä

on Pohjois-Suomen tuholainen, joka tekee siellä vastaavia tuhoja kuin peltomyyrä Etelä-Suomessa. Laji elää etenkin pakettipelloilla ja turvemailla. Se jyrää kuoren rungon tyveltä, juurenkasta ja juurista. Lapinmyyrä iskee jopa täysikasvuisiin mäntyihin.

Vesimyyrä

kaivaa käytäviään ja syö puiden juuria multamailla, etenkin vesien lähellä. Tuholaisena laji esiintyy eloperäisillä multamailla, useimmiten pellonmetsityskohteissa. Vesimyyrä jyrää kaikkien metsäpuiden juurien kuorta ja syö pienimpiä juuria. Vedenotto heikkenee tai loppuu kokonaan, ja puu kituu tai kuolee. Juuriston sitomiskyvyn heikkeneminen aiheuttaa puiden kallistumista ja kaatumista.

Vuosi 2011: Myyräkannan huippu on etelässä vaatimaton, pohjoisessa vahva

Kevään 2011 myyrätilanne Kainuun eteläpuoleisessa Suomessa ennakoii myyräkantojen reipasta kasvua kohti uutta huippua syksyllä 2011. Monin paikoin kannat ovat kuitenkin tällä hetkellä joko keväisellä tasolla tai vain vähän suuremmat. Kuluvaksi syksyksi odotettu selvä laaja-alainen myyrähuippu maan eteläisessä puoliskossa jäi siis saavuttamatta.

Tämänhetkinen myyrätiheys eteläisessä Suomessa ei yleisesti ottaen aiheuta suurta taimituhoriskiä metsänomistajille. Laikeudesta esiintymisestä johtuen on kuitenkin täysin mahdollista, että joillain alueilla tuhoja tulee. Metsänomistajia suositellaan tarkkailemaan ja jopa rajoittamaan oman taimikkonsa myyräkantaa esimerkiksi loukkupyynnillä.

Eteläisen Suomen yli vuosikymmenen kestänyt myyrien kannanvaihtelun voimakas säännöllisyys on mahdollisesti katoamassa väliaikaisesti. Ilmiö ei ole ainutlaatuinen, vaan kuuluu normaaliin myyräsykliin vaihteluun. Epäsäännöllisten vaihtelujaksojen aikana myyräkannat pysyvät usein kohtalaisen pieninä ja vaihtelu lievänä usean vuoden ajan. Mikäli tämä tilanne on edessä nytkin, taimituhoriski on pieni lähitalvina.

Pohjois-Suomessa koettiin kaikkien aikojen myyrähuippu syksystä 2010 syksyyn 2011. Etenkin Koillismaalla ja Metsä-Lapissa tavataan edelleen runsaasti pelto- ja lapinmyyriä, joten taimituhoriski on erittäin suuri. Myös myyräkuumeen riski kasvaa metsämyyrien runsastuessa, ja yleensä riski on suurin myyrien huippuvuoden marras-tammikuussa.

Lisätietoja

Professori Heikki Henttonen
Metsäntutkimuslaitos - Metla
puh 010 211 2430
heikki.henttonen@metla.fi

Tutkija Otso Huitu
Metsäntutkimuslaitos - Metla
puh 010 211 4917
otso.huitu@metla.fi